

Koning Willem I College stelt duidelijke eisen

‘Je moet goede cijfers halen’

Bij het Koning Willem I College in Den Bosch studeren jaarlijks zo'n negentig doktersassistenten af. Hoe zorg je ervoor dat ze allemaal geschikt zijn voor hun werk? 'Voldoe je niet aan de exameneisen, dan krijg je geen diploma. Zo simpel is het.'

YVETTE KIEVIT EN JEANNIE BERTENS

‘Ik hoor het al zolang als ik hier werk, en dat is toch al wel een tijdje,’ verzucht afdelingsdirecteur Jeannie Bertens. ‘De kwaliteit van de opleiding tot doktersassistent zou beter moeten. We nemen dat serieus, absoluut, en we zijn kritisch naar onszelf waar nodig. Maar je moet het wel van alle kanten bekijken.’

‘Het heeft ook met het verwachtingspatroon te maken,’ vult docent en lid van de examencommissie Yvette Kievit aan. ‘Werkgevers denken soms dat iemand die net de opleiding heeft afgerond, op dezelfde manier haar werk doet als een collega met twintig jaar ervaring. Maar dan kom je natuurlijk bedrogen uit. Wij leveren beginnende beroepsbeoefenaren af. Ze kunnen en weten al veel, maar ze moeten in de praktijk aanvullende kennis en inzicht verwerven.’

Met pensioen

Het is een vraag die met de veranderingen op de arbeidsmarkt steeds actueler wordt. Is de kwaliteit van de opleiding tot doktersassistent hoog genoeg? De komende jaren gaan veel oudere doktersassistenten met pensioen, en dat biedt ruimte voor jonge collega's. Maar zijn zij wel voorbereid op die taak? Zeker met al die nieuwe ontwikkelingen in de zorg, zoals vergrijzing, gezamenlijke besluitvorming met de patiënt, eHealth en nieuwe medisch-technische handelingen?

Lastige vragen, waarover Jeannie Bertens en Yvette Kievit van het Koning Willem I College in Den Bosch vaak hebben nagedacht. ‘Ikzelf denk dat we goede, betrokken doktersassistenten opleiden,’ zegt Jeannie. ‘Voldoe je niet aan de exameneisen, dan krijg je geen diploma. Zo simpel is het. Natuurlijk kan het allemaal anders, en we krijgen daarvoor vaak goedbedoelde adviezen. Waarom specialiseer je de opleiding niet?, hoor je dan. Waarom zijn er bijvoorbeeld geen aparte afstudeerrichtingen voor doktersassistenten voor huisartsen en voor ziekenhuizen?’

‘Dat is best een interessante gedachte, maar zoiets regel je niet van de ene dag op de andere. We hebben als opleiding wat dat betreft weinig speelruimte. We hebben te maken met een kwalificatiedossier, dat wordt opgesteld in overleg met allerlei organisaties, waaronder de NVDA. En om dat aan te passen is veel overleg nodig, en dat kost tijd.’

Groepspraktijken

Lastig is daarnaast dat het aantal stageplaatsen afneemt, vult Yvette aan. ‘We kunnen jammer genoeg niet voor alle tweedejaars een stageplek vinden. Dat heeft allerlei redenen. Er zijn bijvoorbeeld steeds meer groepspraktijken, en die hebben vaak maar één plek voor een stagiaire. Dat betekent dat we voor sommige leerlingen pas in het derde jaar van hun opleiding een plekje vinden. En dan heb je natuurlijk wel een achterstand.’

Een hiermee samenhangend probleem is het feit dat een stage verplicht is voor iedereen die de opleiding tot doktersassistent volgt. Jeannie Bertens: ‘Dat geldt dus ook voor leerlingen die van plan zijn straks een hbo-opleiding te volgen. Fysiotherapie bijvoorbeeld, of logopedie. Waarom moeten we in deze leerlingen investeren, terwijl ze later een ander vak gaan kiezen?, horen we dan van de huisartsenpraktijk waar ze stage lopen.’

Aga van Sunder: ‘Wij doen aan speeddates’

Het niveau van de stagiaires wisselt, is haar ervaring. ‘Uiteraard is dat afhankelijk van het leerjaar, dat ligt voor de hand,’ zeg Aga van Sunder, stagecoördinator bij de Zorggroep Almere. ‘Een derdejaars student kan nu eenmaal meer dan een eerstejaars. Maar er zijn ook verschillen per opleiding. Daarbij speelt mee dat er naast de ROC's steeds meer particuliere opleidingen zijn. Die leveren doorgaans oudere en gemotiveerde, maar ook minder ‘plooibare’ studenten.’

Je maakt soms rare dingen mee, aldus Aga, die jaarlijks bij de 21 locaties van Zorggroep Almere tussen de 70 en 80 stagiaires plaatst. ‘Er zijn opleidingen waar de EHBO is wegbezuinigd, en waarvan de studenten dus nog nooit een verbandje hebben aangelegd. Dat levert voor onze stagebegeleiders veel extra werk op. Of er komt een student binnen die direct laat weten dat ze eigenlijk patholoog wil worden. Waarom zouden we tien weken lang in zo iemand investeren? Maar er zijn ook veel goede, betrokken stagiaires die er een succes van maken. Het verschilt dus echt per keer.’

Weggestuurd

Aga van Sunder heeft als stagecoördinator regelmatig overleg, zowel met de opleidingen als met de locaties waar de stagiaires aan de slag zijn. ‘We horen de nodige klachten,’ vertelt ze. ‘Studenten die het werk volstrekt niet aankunnen en na twee weken worden weggestuurd. Zonde, want zo'n plek had beter naar een ander kunnen gaan. Ook is onze ervaring dat de studenten vaak ziek zijn. Maar er zijn ook positieve geluiden. Het aantal keuzemogelijkheden dat de opleidingen bieden, neemt toe. Studenten kunnen een vreemde taal laten vallen voor een vak als wondzorg. Dat is natuurlijk een waardevolle aanvulling.’

Om de aansluiting met de stageplekken zo optimaal mogelijk te maken, gaat Zorggroep Almere werken met een nieuwe methode. ‘Alle stagiaires die zich bij ons aanmelden, sturen ons eerst een motivatiebrief, cv of portfolio, plus een persoonlijk ontwikkelingsplan. De stagebegeleiders lezen dit, en nodigen daarna een aantal studenten uit voor een gesprek. Een soort speeddate, zeg maar. Op basis daarvan besluiten we of de student in aanmerking komt voor een stageplek. Dat is natuurlijk een investering, maar de kans neemt toe dat de stage een succes wordt. We doen die investering dus graag.’

'Ik heb daar ook geen goed antwoord op. We leiden op tot dokters-assistent, en daar horen nu eenmaal stages bij. Zo is het afgesproken. Maar ik begrijp de bezwaren wel. Ik kan alleen zeggen: als we daar iets aan willen veranderen, dan moet we het kwalificatiedossier aanpassen, dus ook weer in overleg met alle betrokken partijen. We zijn niet vrij om dat zelf te doen.'

Goede cijfers

Een ander vaak gehoord bezwaar, is het feit dat de opleidingen studenten niet mogen weigeren. Dat zou een ongunstig effect hebben op het niveau. Maar volgens Jeannie Bertens is dat geen groot probleem.

'We moeten inderdaad iedereen aannemen die met de opleiding wil beginnen, maar we zijn niet verplicht iedereen vervolgens over te laten gaan naar het tweede en derde jaar. Je moet toch echt goede cijfers halen. Dat selecteert zich in de praktijk vanzelf uit. Zo houden we uiteindelijk alleen de studenten over die echt gemotiveerd zijn.'

De benodigde goede cijfers worden op het Koning Willem I College vertaald naar studiepunten. 'De leerlingen kunnen 60 studiepunten per jaar halen. Studiepunten krijgen ze als ze een voldoende halen voor een toets. Een onvoldoende levert geen studiepunt op. Je kunt 15 punten halen voor de generieke vakken Nederlands, Engels, rekenen en burgerschap), en 45 punten voor de beroepsspecifieke vakken. Om over te kunnen gaan moet je voldoende punten halen. Bij voorkeur zelfs alle 60.'

In een staartje

Waar hard aan moet worden getrokken tijdens de opleiding, zijn zaken als sociale vaardigheden en attitude. 'Hoe gedraag je je netjes aan de telefoon? Hoe blijf je geduldig als een patiënt telkens hetzelfde verhaal vertelt? Hoe zie je eruit? Een trainingspak kan echt niet, en je haar moet in een staartje. Geen overdadige sieraden, geen telefoon als je aan het werk bent. Let op je taalgebruik, en leer lastig verstaanbaar dialect af. Dat zijn zaken waaraan we wel steeds meer aandacht moeten besteden.' Een grote stap voorwaarts is het feit dat de examens binnenkort landelijk worden opgesteld. Yvette: 'Nu is dat alleen nog maar bij Engels en Nederlands het geval, maar voor de studenten die dit jaar zijn aangekomen, geldt dat ook voor alle praktijkvakken. Ik verwacht dat dat een positieve impuls geeft aan de kwaliteit van de leerlingen die afstuderen. Want hoe eenduidiger de opleiding, hoe beter inzetbaar de nieuwe lichte dokters-assistenten is.'

Nog jong

Al met al zijn Jeannie Bertens en Yvette Kievit bepaald niet somber over het niveau van de opleiding. Jeannie: 'Het gaat naar mijn gevoel juist de goede kant op, ondanks alle problemen waarmee we wel degelijk te maken hebben. Negentig procent van onze leerlingen studeert met voldoende cijfers af, en uiteindelijk komen ze als ze dat willen allemaal aan de slag.' 'Vergeet niet: onze leerlingen zijn nog jong,' besluit Yvette. 'Vaak zijn ze pas zestien als ze bij ons binnenkomen, wat betekent dat ze als achttienjarige al de arbeidsmarkt opgaan. Dan moet je nog veel levenservaring opdoen, dat is nu eenmaal niet anders. Empathie en geduld zijn ook een kwestie van levenservaring. Maar dat komt vanzelf goed. En voor een werkgever kan het ook interessant zijn om iemand aan te nemen die wat minder ervaren is. Dan groei je vanzelf toe naar een succesvolle samenwerking.' ●

Celia Leenders: 'Ontwikkelen tot senior doktersassistent'

'De opleiding tot doktersassistent is de afgelopen jaren verbeterd. Het competentieprofiel waaraan eerstejaars studenten moeten voldoen, heeft momenteel een behoorlijk niveau. Maar het kan nog beter. Ik denk dan niet zozeer aan medisch-inhoudelijke zaken, maar meer aan kwalificaties als persoonlijk leiderschap, regie nemen bij zorgvragen en persoonlijk initiatief. De instelling van pas afgestudeerde doktersassistenten is vaak nog te volgend en te reactief.'

Dat zegt Celia Leenders van de Health Academy van het Nijmeegse Radboudumc. Zij houdt zich bezig met het loopbaanperspectief van doktersassistenten. 'De opties zijn nu nog tamelijk beperkt,' vertelt ze. 'Dat heeft te maken met de mogelijkheden om je verder te scholen nadat je de opleiding tot doktersassistent hebt afgerond. Het is bijvoorbeeld lastig om je bachelor medische hulpverlening te halen, een hbo-opleiding die op zich een logische vervolgstap is. Ook andere hbo-opleidingen, tot verpleegkundige of praktijkondersteuner bijvoorbeeld, zijn lastiger bereikbaar.'

Grote kloof

Dit alles heeft te maken met de nog altijd te grote kloof tussen de driejarige mbo-opleiding tot doktersassistent en de diverse hbo-opleidingen. Een poging om die kloof te overbruggen met een zogeheten associate degree, een vervolgopleiding die qua niveau tussen mbo en hbo inzit, liep vorig jaar spaak. De NVDA was er voorstander van, maar de huisartsen, verenigd in de LHV, wilden niet meewerken. 'Zij vonden het niet passen bij de eisen die huisartsen aan hun assistenten stellen. Dat was jammer, maar zonder de LHV lukt het niet zo'n associate degree van de grond te krijgen.'

Celia Leenders is nu op zoek naar alternatieven. Ze stelt onder meer voor om verdieping te zoeken in bijscholing. 'Triage bijvoorbeeld, of de organisatie van een complexe huisartsenpraktijk of polikliniek. Ook spelen er steeds meer vragen op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Daar valt nog veel winst te behalen. Op die manier zou je kunnen ontwikkelen tot senior doktersassistent, en dat is ook al een grote stap vooruit.'